

**İLAHİYAT LİSANS TAMAMLAMA (İLİTAM) PROGRAMI 2019 MÜFREDATI VE
DERS İÇERİKLERİ**

I. YIL									
V. YARIYIL					VI. YARIYIL				
KOD	DERSİN ADI	T	K	A	KOD	DERSİN ADI	T	K	AKTS
İLH 301	Kur'an-ı Kerim I	2	2	5	İLH 302	Kur'an-ı Kerim II	2	2	5
İLH 303	Arapça I	4	4	5	İLH 304	Arapça II	4	4	5
İLH 305	Fıkıh Usulü	2	2	4	İLH 306	İslam Hukuku I	4	4	4
İLH 307	Sistemik Kelam I	2	2	4	İLH 308	Sistemik Kelam II	2	2	3
İLH 309	Mantık	2	2	3	İLH 310	İslam Ahlak Felsefesi	2	2	3
İLH 311	Osmanlı Türkçesi	2	2	3	İLH 312	İslam Tarihi I	4	4	4
İLH 313	Felsefe Tarihi I	2	2	3	İLH 314	Felsefe Tarihi II	2	2	3
İLH 315	Sosyal Bilimler Metodolojisi	2	2	3	İLH 316	Yaşayan İslam Mezhepleri	2	2	3
	TOPLAM	18	18	30		TOPLAM	22	22	30

II. YIL									
VII. YARIYIL					VIII. YARIYIL				
KOD	DERSİN ADI	T	K	A	KOD	DERSİN ADI	T	K	AKTS
İLH 401	Kur'an-ı Kerim III	2	2	5	İLH 402	Kur'an-ı Kerim IV	2	2	5
İLH 403	Tefsir Metinleri I	4	4	5	İLH 404	Tefsir Metinleri II	4	4	5
İLH 405	İslam Hukuku II	4	4	4	İLH 406	Tasavvuf	2	2	4
İLH 407	İslam Felsefesi	2	2	4	İLH 408	Din Felsefesi	2	2	4
İLH 409	Hadis Metinleri I	4	4	4	İLH 410	Hadis Metinleri II	4	4	4
İLH 411	İslam Tarihi II	2	2	4	İLH 412	Dinler Tarihi	2	2	4
İLH 413	Türkiye'de Dini Akımlar	2	2	4	İLH 414	Dini Gruplar Sosyolojisi	2	2	4
	TOPLAM	20	20	30		TOPLAM	18	18	30

2019 İLAHİYAT LİSANS TAMAMLAMA (İLİTAM) PROGRAMI

DERS İÇERİKLERİ, OKUTULACAK DERS KİTAPLARI VE

YARDIMCI KİTAPLAR

V. YARIYIL DERS LİSTESİ

Kur'an-ı Kerim I

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 5

Bu dersin amacı, öğrencilere Kur'anın tecvid kuralları hakkında kapsamlı bilgiler vermek ve tecvid kurallarının telaffuza uygun olarak doğru okunması noktasında teorik ve pratik becerileri kazandırmaktır. Öğrenciler bu ders boyunca namaz sureleri olarak bilenen surelerin ve namaz dualarının kıraat ve talimi çerçevesinde ezberleyeceklerdir. Öğrenciler, ezberlenen surelerin Türkçe anlamlarıyla ilgili bilgi ve anlayış kazanacaklardır. Öğrenciler konu ile ilgili Kur'an Harfleri, Mahreç ve sıfatları, isti'aze ve besmele, vahf ve ibtida, vasi ve hükümleri gibi temel kavramları öğreneceklerdir. Bu derste kullanılacak kaynaklar başlıca şunlardır:

Ders Kitabı:

Demirhan Ünlü, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi*, Ankara1993.

Nihat Temel, *Kur'an Kıraatında Vakf ve İbtida*, İstanbul 1991.

Celalettin Karakılıç, *Tecvid İlmi ve Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri* Ankara1977.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okuma Kaideleri* İstanbul 1996.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Nuzülü ve Kıraatı*, İstanbul 1995.

Arapça I

T U K AKTS

(4 – 0 - 4) 5

Bu dersin amacı, Arap dilinin grameri; fiiller, zarflar, hal, istisna, şart edatları, meful, sayılar, isimler hakkında öğrencilere kapsamlı bilgiler vermek ve bunların gramer ve anlam bakımından ilgili metinler üzerinde tahlil edilmesi noktasında öğrenciye teorik ve pratik bir beceri kazandırmaktır. Bu ders, öğrencilerin Arapça ile ilgili hem teorik hem de pratik bilgi ve becerilerini geliştirerek, onların akademik ve profesyonel kariyerlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Dersin sonunda öğrencilerden dil bilgisi kurallarını tanıma, Arapça okuma, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmesi beklenir. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

İsmail Güler, Hüseyin Günday, Şener Şahin, *Arapça Dilbilgisi (Nahiv Bilgisi)*, İstanbul, 2001.

Serdar Mutçalı, *Arapça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1995.

Fıkıh Usulü

T - U - K AKTS

(2 - 0 - 2) 4

Bu dersin amacı, öğrencilerin Usul-ü fıkıhın tarifi, konusu, gayesi, doğuşu ve gelişmesi hakkında kapsamlı bilgilere sahip olmasıdır. Öğrenciler ders boyunca Kitap, sünnet, icma, kıyas, mesalih-i mürsele, istihsan, örf, zeria, sahabe kavli, istishab gibi konuyla ilgili temel kavramları öğrenerek bu alanda eleştirel düşünme ve analiz yeteneklerini geliştireceklerdir. Öğrencilerden dönemin sonunda, İslam hukukunda tali deliller, Şer'i delillerden çıkarılan hükümler, hüküm, teklifi hüküm, vad'i hüküm, teklifi hüküm ile vad'i hüküm arasındaki farkları anlaması ve açıklayabilmesi beklenir. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Muhammed Ebu Zehra, *İslâm Hukuku Metodolojisi*, Çev. Abdülkadir Şener, Ankara, 1990.

Abdülkerim Zeydan, *Fıkıh Usûlü*, Çev. Ruhi Özcan, Ankara, 1982.

Zekiyyüddin Şaban, *İslam Hukuk İlminin Esasları*, Çev. İbrahim Kafi Dönmez, Ankara, 1996.

Sistemik Kelam I

T - U - K AKTS

(2 - 0 - 2) 4

Bu dersin amacı öğrencilere kelam ilminin temel konularını oluşturan ilâhiyyât konularını, varlık, bilgi ve iman kavramlarını yeterli düzeyde öğretmektir. Öğrenciler bu derste Varlık problemi ve konunun İlahiyat alanıyla olan ilişkisini kavrar. Öğrenciler ders sonunda bilginin tanımını yapabilir ve bilginin imkanını tartışabilir. Öğrenciler temel konularda farklı teolojik yaklaşımları kavrayabilir ve bu alanda eleştirel düşünme ve analiz yeteneklerini geliştirirler. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Hulusi Arslan-Mustafa Boztur, *Sistemik Kelam*, Ankara 2018

Kelam el Kitabı, ed. Ş. Ali Düzgün, Ankara 2012 Mehmet Evkuran, *Sistemik Kelam*, Bilay Yay.

Sistemik Kelam, Sinan Öge vd. Fikir Kitap, 2024.

Mantık

T - U - K AKTS

(2 - 0 - 2) 3

Bu dersin amacı öğrencilere mantığın terim anlamı, mahiyeti, konusu, amacı, uygulama alanları, mantığın diğer bilimlerle ilişkisi, mantığın tarihçesi, mantığın problemleri, mantığın kaynağı hakkında bir bilgi ve anlayış sağlamaktır. Öğrenciler ders boyunca beş tümel, önermeler, akıl yürütme, kıyas ve çeşitleri gibi mantığın temel kavramları hakkında anlayış sahibi olarak bu alanda eleştirel düşünme ve analiz yeteneklerini geliştireceklerdir. Bu ders, öğrencilerin Mantık İlmi ile ilgili hem teorik hem

de pratik bilgi ve becerilerini geliştirerek, onların akademik ve profesyonel kariyerlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

İsmail Köz, *Mantık Felsefesi*, Ankara, 2003.

Osmanlı Türkçesi

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı, öğrencilere Osmanlı Türkçesi dönemine gelene kadar Batı Türkçesinin geçirdiği evreler, Osmanlı Türkçesi dönemleri tanıtıldıktan sonra, bu dönemlerin dil özellikleri hakkında bilgi ve anlayış sağlamaktır. Ders boyunca öğrencilere Arapça ve Farsça kelime ve gramer yapıları yanında, Türkçe öğelerin tarihi gelişme süreçleri de gösterilecek, bu bağlamda Osmanlı Türkçesinin ses özellikleri, morfolojik özellikler, söz dizimi gibi yapısal konular örneklerle ve uygulamalı biçimde işlenecektir. Dersin sonunda öğrencilerden Osmanlıca olarak yazılmış olan, tarih, vesika, belge ve benzer belgenin okuyabilmesi, XIV. Yüzyılda başlamak üzere XX. asra kadar yazılmış olan kitaplardan belgelerden çeşitli örneklerin matbu ve el yazısı olarak yazılmış olan çeşitli örnekleri okuyabilmesi ve Osmanlıca belgelerin okunmasında belli bir beceri kazanması beklenmektedir. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

İsmail Parlatır, **Açıklamalı Osmanlı Türkçesi Metinleri**, Ekin Kitabevi Yayınları, 2010.

Mustafa Özkan, Enfel Doğan, Mustafa Uluçay, Fatih Kemik, **Çözümlemeli Osmanlı Türkçesi Metinleri**, Eğitim Kitabevi, 2014.

Mefail Hızlı, **Metinlerle Osmanlı Türkçesi**, Emin Yay., 2005. Faruk Kadri Timurtaş, **Osmanlı Türkçesi Grameri 3**, 2009.

Felsefe Tarihi I

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı, Felsefenin konusunu, alanını ve yöntemlerini, temel kavramlarını, oluşumundaki temel kaynaklarını, başlıca ekol ve akımları, ekol ve akımların metafizik, epistemolojik ve etik görüşlerini tanıtmaktır. Bu derste öğrencilere Thales'den başlayarak Yeni Platonculuğun ortaya çıkışına kadar geçen süreçte ortaya çıkan felsefi fikirler ve bu felsefi düşüncelerin geçerlilikleri, bu düşüncelerin daha sonra hem Ortaçağ ve hem de Modern çağda ortaya çıkan felsefi düşünceler üzerindeki etkileri hakkında bilgi verilmektedir. Öğrenciler ders boyunca o dönemde yaşamış olan diğer toplumların bu felsefi düşüncelerin oluşmasındaki katkılarını, din-felsefe etkileşimini ve felsefi düşüncelerin toplumsallaşma üzerine etkileri hakkında bilgi sahibi olacaklardır. Bu derste kullanılan başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

K. Birand, *İlk Çağ Felsefesi Tarihi*, Ankara, 1967.

M. Gökberk, *Felsefe Tarihi*, İstanbul, 1996.

Alfred Weber, *Felsefe Tarihi*, çev: H. Vehbi Eralp, İstanbul, 1988.

Sosyal Bilimler Metodolojisi

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı öğrencilere sosyal bilimler alanında bilimsel araştırma yapma ile ilgili teorik ve pratik beceriler kazandırmaktır. Öğrenciler ders boyunca, bilgi, bilim ve bilimsel bilginin tanımı; İslam Düşüncesinde ilim tasnifleri; doğa bilimleri ve sosyal bilimler ayrımı; sosyal bilimlerin temellendirilmesi; araştırma yöntem, teknik ve aşamaları ilahiyat bilimlerinin sosyal bilimler alanındaki yeri; İslam dini bağlamında din-bilim ilişkisi; sosyal bilimler ve din bilimlerinde anlama sorunu hakkında kapsamlı bilgiler edineceklerdir. Öğrenciler ders sonunda bilimsel araştırma yaparken araştırma planlama, uygulama ve değerlendirme becerisini kazanacaktır. Bu derste kullanılan kaynaklar başlıca şunlardır:

Ders Kitabı:

Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara, 1998.

Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara, 1999.

VI. YARIYIL DERS LİSTESİ

Kur'an-ı Kerim II

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 5

Bu dersin amacı öğrencilere Kur'an'dan ezberlemeleri gereken bölümleri düzgün bir şekilde ezberlemelerine kolaylık sağlamak ve yüzüne okuma becerilerini ileri seviyeye taşımaktır. Öğrenciler ders boyunca Bakara suresinin tamamını tecvid kurallarına uygun olarak doğru okuyacaktır. Öğrencilerden ders sonunda Nebe –Mülk Yasin surelerini ezberlemesi ve Türkçe anlamlarını açıklayabilmesi beklenmektedir. Derslerde Med ve Çeşitleri (Med harfleri-sebeb-i), Med-Asli ve Feri Medler, Sakin Nun ve Tenvin : (Tenvin Çeşitleri-Tenvin ve Sakin Nunun Hükümleri, İhfa, izhar-iklabidğam) gibi tecvid kurallarıyla ilgili teorik ve pratik beceriler kazanması beklenmektedir. Bu derste kullanılan başlıca kaynaklar şunlardır.

Ders Kitabı

Demirhan Ünlü, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi*, Ankara 1993.

Nihat Temel, *Kur'an Kıraatında Vakf ve İbtida*, İstanbul 1991.

Celalettin Karakılıç, *Tecvid İlmî ve Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri* Ankara 1977.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okuma Kaideleri* İstanbul 1996.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Nuzulu ve Kıraatı*, İstanbul 1995.

Arapça II

T – U – K AKTS

(4 – 0 - 4) 5

Bu dersin amacı, Arap dilinin grameri; fiiller, zarflar, hal, istisna, şart edatları, meful, sayılar, isimler hakkında öğrencilere kapsamlı bilgiler vermek ve bunların gramer ve anlam bakımından ilgili metinler üzerinde tahlil edilmesi noktasında öğrenciye teorik ve pratik bir beceri kazandırmaktır. Bu ders, öğrencilerin Arapça ile ilgili hem teorik hem de pratik bilgi ve becerilerini geliştirerek, onların akademik ve profesyonel kariyerlerine

katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Dersin sonunda öğrencilerden dil bilgisi kurallarını tanıma, Arapça okuma, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmesi beklenir. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

İsmail Güler, Hüseyin Günday, Şener Şahin, *Arapça Dilbilgisi (Nahiv Bilgisi)*, İstanbul, 2001. Serdar Mutçalı, *Arapça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1995.

İslam Hukuku I

T – U - K AKTS

(4 – 0 - 4) 4

Bu dersin amacı, öğrencilere Fıkıh İlmi'nin temel kaynakları, Fıkıh İlmi'nin tarihi süreci ve İslam Aile Hukukunun temel prensipleriyle ilgili teorik bir zemin oluşturmaktır. Öğrenciler ders boyunca kaynaklardan hüküm çıkarma, vaz olduğu mana bakımından lafızlar, kullanıldığı mana bakımından lafızlar, manaya delaletinin açıklığı ve kapalılığı bakımından lafızlar, manaya delaletinin şekli bakımından lafızlar, hükümlerin gayeleri, delillerin tearuzu hakkında bilgi sahibi olacaklar ve nesih, içtihat, taklit, cedel gibi temel kavramları açıklayabileceklerdir. Bu derste kullanılacak temel kaynaklar şunlardır: **Ders Kitabı:**

Muhammed Ebu Zehra, *İslâm Hukuku Metodolojisi*, çev. Abdülkadir Şener, Ankara, 1990. Zekiyyüddin Şa'ban, *İslâm Hukuk İlminin Esasları*, çev. İbrahim Kâfi Dönmez, Ankara, 1990.

Sistemik Kelam II

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı öğrencilere kelam ilminin temel konularını oluşturan ilâhiyyât konularını, varlık, bilgi ve iman kavramlarını yeterli düzeyde öğretmektir. Öğrencilerin,

Bilginin imkanı, tanımı, kaynakları ve çeşitleri; Kelamın metotları: tümevarım, tümdengelim, kıyasu'l-gaib ale's-şahid; Varlık teorisi; Allah'ın varlığı ve birliğinin delilleri: hudus delili, imkan delili, düzen delili, istidlal bi's-şahid ale'l-gaib, temanu' delili; Allah'ın isim ve sıfatları: sıfat-zat ilişkisi, teşbih, tecsim ve tenzih; Allah'ın Kelam sıfatı ve Kur'an; İman ve mahiyeti; İman-bilgi ilişkisi; İman-eylem ilişkisi; Nübüvvetin imkanı ve ispatı; Peygamberlerin nitelikleri; Peygamberliğe dair meseleler; Dua ve Tövbe gibi konularda doğru yaklaşım geliştirecek seviye ve yetenek kazanması beklenmektedir. Öğrenciler, ders boyunca kelam ilmi ile ilgili temel kavramları, teorileri ve uygulamaları öğrenerek, bu alanda eleştirel düşünme ve analiz yeteneklerini geliştireceklerdir. Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Emrullah Yüksel, *Sistemik Kelam*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Şerafettin Gölcük-Süleyman Toprak, *Kelam*, Tekin Kitabevi, Konya, 1996.

Ahmet Saim Kılavuz, *Kelam*, Damla Yayınları, İstanbul, ts.

İslam Ahlak Felsefesi

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı, öğrencilere İslam Ahlak Felsefesi'nin mahiyeti hakkında öğrencilere bilgi verip Ahlak felsefesi konusunda öğrencilere doğru bir bakış açısı kazandırmaktır. Öğrenciler ders boyunca İslam Ahlak Felsefesinin tarifi, İslam'da felsefi düşüncenin kaynakları, yerli ve yabancı kaynaklar, İslam felsefesi hakkında kaynaklar hakkında kapsamlı bir bakış kazanacaklar ve bu alanda eleştirel düşünme ve analiz yeteneklerini geliştireceklerdir. Dersin sonunda öğrencilerin İslam Ahlak Felsefesiyle ilgili temel problemleri anlayabilmesi ve kavramları açıklayabilmesi, Felsefe ve İslam Ahlakı arasındaki ilişkiyi kavraması beklenmektedir. Bu derste kullanılacak temel kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Mehmet Bayraktar, *İslam Felsefesine Giriş*, TDV, Ankara, 1997. H.
Ziya Ülken, *İslam Felsefesi Kaynakları ve Etkileri*, İstanbul, 1993.

Felsefe Tarihi II

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı, Felsefenin konusunu, alanını ve yöntemlerini, temel kavramlarını, oluşumundaki temel kaynaklarını, başlıca ekol ve akımları, ekol ve akımların metafizik, epistemolojik ve etik görüşlerini tanıtmaktır. Bu derste öğrencilere Yeni Çağ Felsefesi'nde ortaya çıkan felsefi fikirler ve bu felsefi düşüncelerin geçerlilikleri hakkında bilgi verilmektedir. Öğrenciler ders boyunca o dönemde yaşamış olan diğer toplumların bu felsefi düşüncelerin oluşmasındaki katkılarını, din-felsefe etkileşimini ve felsefi düşüncelerin toplumsallaşma üzerine etkileri hakkında bilgi sahibi olacaklardır. Bu derste kullanılan başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Ahmet Cevizci , *Onyedinci Yüzyıl Felsefesi*, Asa yay., Bursa 2001
H. Ömer Özden-Osman Elmalı, *Yeniçağ Felsefe Tarihi*. Arı Sanat Yay., 2. Baskı, İstanbul, 2014
M. Gökberk, *Felsefe Tarihi*, İstanbul, 1996.
Alfred Weber, *Felsefe Tarihi*, çev: H. Vehbi Eralp, İstanbul, 1988.

İslam Tarihi I

T – U – K AKTS

(4 – 0 - 4) 4

Bu dersin amacı öğrencilere İslam tarihi ve kaynakları hakkında öğrencilere kapsamlı bilgi ve birikim kazandırmaktır. Ders boyunca öğrenciler Arap Yarımadası'nın dini ve sosyal durumu, Hz. Peygamber'in hayatı, çocukluğu, gençliği, evliliği, İslamiyet'in gelişi ve Hz. Peygamber'in Tebliği hakkında teorik bilgiler edineceklerdir. Hz. Peygamber sonrası dört halife dönemi, Emevi Devleti, Abbasi Devleti hakkında anlayış kazanacaklardır. Ders sonunda öğrenciler İslam Tarihiyle ilgili sorunları ve tartışmaları tanıyarak analiz edebilmelidir. Bu derste kullanılan başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Sabri Hizmetli, *İslam Tarihi*, Ankara, 1999.
M. Asım Köksal, *İslam Tarihi*, İstanbul, 1981. Hüseyin Algül, *İslam Tarihi*, İstanbul, ts.

Yaşayan İslam Mezhepleri

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 3

Bu dersin amacı öğrencilere İslam Kültürünün en zengin ve renkli alanı olan İslam mezheplerinin teşekkülü, buna yol açan sebepler, erken dönem İslam toplumunda tartışılan mevzular ve bunların mezhep/ekol sistematığına olan katkıları hakkında bilgi ve anlayış kazandırmaktır. Ders boyunca öğrenciler, mezhep kavramının tanımı, din-mezhep ilişkisi, Modernizmin İslam düşüncesine ve yeni mezheplerin ortaya çıkışına etkileri, Ehl-i Sünnet (Mâtürîdîlik, Eş‘arîlik ve Vehhâbîlik-Selefilik), Şia (İmâmiyye-İsnâaşeriyye, Zeydiyye ve İsmâiliyye), Nusayrîlik, Dürzîlik, Kadiyânîlik, Bahâîlik, Yezîdîlik) gibi günümüzde yaşayan İslam mezheplerinin isimleri, ortaya çıkış süreçleri, tarihsel kökleri hakkında bilgi ve birikim sahibi olacaklardır.

VII. YARIYIL DERS LİSTESİ

Kur'an-ı Kerim III

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 5

Bu dersin amacı öğrencilere Kur'an'dan ezberlemeleri gereken bölümleri düzgün bir şekilde ezberlemelerine kolaylık sağlamak ve yüzüne okuma becerilerini ileri seviyeye taşımaktır. Ders boyunca öğrenciler Al-i İmran ve Nisa surelerini tecvid kurallarına uygun olarak yüzünden okuyacak, Bakara suresi: 285-286 ayetleri, Hasr suresi: 20-24 ayetler arası, Bakara suresi (Ayete'l Kursi) 255. Ayet, Al-i İmran suresi, 185-189 ayetler arası, İsra Suresi 1-10 ayetler arası, Ahzab suresi: 40-48 ayetler arasını ezberleyecek ve Türkçe anlamlarını kavrayacaklardır. Ders sonunda öğrencilerin Harflerin sıfat ve mahrecleri ile ilgili idğam çeşitleri, idğam musleyn, idğam mütecaniseyn, idğam mütekaribeyn, Lam-ı Tarifin Hükümü, İdğam şemsiye, İzharı Kamerrıyye, Kalkale, Ra Harfinin Hükümleri, Mim-i Sakinin Halleri, Sekte Çeşitleri, Hai Kinayeler (zamirler) hakkında bilgi sahibi olmaları beklenmektedir.

Ders Kitabı:

Demirhan Ünlü, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi*, Ankara1993.

Nihat Temel, *Kur'an Kıraatında Vakf ve İbtida*, İstanbul 1991.

Celalettin Karakılıç, *Tecvid İlmi ve Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri* Ankara, 1977.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okuma Kaideleri* İstanbul 1996.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Nuzulu ve Kıraatı*, İstanbul 1995.

Tefsir Metinleri I

T – U – K AKTS

(4 - 0 - 4) 5

Bu dersin amacı, öğrencilere Kur'ân'ın temel konularından olan bireysel, âilevî ve toplumsal ahlâk ve Kur'ân Kıssaları konularında, ilgili kitaplardan ve tefsir metinlerinden hareketle bilgi vermektir. Ders boyunca öğrencilere Mukatil b.Süleyman'ın "et-Tefsiru'l-Kebir" tefsiri, el-Ferra'nın "Meâni'l-Kur'ân" tefsiri, İbn Kuteybe'nin "Tevilu MüşkililKur'an ve Garibil-Kur'an" tefsiri, et-Taberi'nin "Camiu'l-Beyan an Tevili Ayil-Kur'an" tefsiri, İbn Ebi Hatim'in "Tefsiru Kur'ani'l-Azim" tefsiri gibi zikredilen tefsir kitaplarından bazı surelerin ayetlerinden örnek tefsir metinleri seçilerek öğrencilerin bu metinleri anlaması sağlanacaktır Bu derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Mukatil b. Süleynan, *et-Tefsiru'l-Kebir*, Müessesetü Tarihi'l-Arabi, Beyrut, 2002.
El-Ferra, *Meâni'l-Kur'an*, Âlemu'l-Kütüb, 1983.

İbn Kuteybe, *Tevilu Müşkilil-Kur'an ve Garibil-Kur'an*, Mektebetü Dâru't-Turas, Kahire, 1973.

Et-Taberi, *Camiu'l-Beyan an Tevili Ayil-Kur'an*, Dâru Hicr, Kâhire, 2001.

İbn Ebi Hatim, *Tefsiru Kur'ani'l-Azim*, Merkezi'd-Dirasat ve'l-Buhus, Riyad, 1997.

İslam Hukuku II

T - U - K AKTS

(4 - 0 - 4) 4

Bu dersin amacı öğrencilere İslam kamu hukuku ve bölümleri hakkında temel bilgiler vermektir. Ders boyunca öğrencilere hukuk-ihlak ilişkisi, hukukun tasnifi, ahvali şahsiyye, şahsiyetin başlangıcı ve sonu, ehliyet, nesebin sübutu, hükmi şahıslar, aile hukuku, borçlar hukuku, eşya hukuku hakkında kapsamlı bir anlayış kazandırılacaktır. Ders sonunda öğrencilerden İslam hukukuyla ilgili temel kavramları ve teorileri açıklayabilmesi, İslam hukukuyla ilgili güncel sorunları ve tartışmaları tanıyabilmesi ve analiz edebilmesi beklenmektedir. Derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukuk-ı İslamiyye ve Islahat-ı Fıkhiyye Kâmûsu*, İstanbul, 1971.

Hayrettin Karaman, *İslam Hukuk Tarihi*, İstanbul, 1989.

Hayrettin Karaman, *Ana Hatlarıyla İslâm Hukuku*, III. Cilt, İstanbul, 1986.

İslam Felsefesi

T - U - K AKTS

(2 - 0 - 2) 4

Bu dersin amacı öğrencilere İslâm felsefesinin konusunu, alanını ve yöntemlerini, temel kavramlarını, oluşumundaki temel kaynaklarını, başlıca ekol ve akımları, ekol ve akımların metafizik, epistemolojik ve etik görüşlerini tanıtmaktır. Ders boyunca öğrencilerden, İslam felsefesiyle ilgili güncel sorunları ve tartışmaları tanıyabilmesi ve analiz edebilmesi alanla ilgili eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Ders boyunca kullanılan kitaplar başlıca şunlardır:

Ders Kitabı:

Hayrani Altıntaş, *İslam Ahlakı*, Ankara, 2000.

Recep Kılıç, *Ahlakın Dini Temelleri*, Ank.,1996.

Mehmet Ali Ayni, *Türk Ahlakçıları*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, tsz.

Hadis Metinleri I

T – U – K AKTS

(4 – 0 - 4) 4

Bu ders, hadis ilminin temel meselelerini kavratmak, temel hadis kaynaklarının telif sebebi ve yazılış metotları hakkında öğrencileri bilgilendirip, onlara seçilen örnek bölüm ve hadislerden hareketle, benzer hadisleri diğer kaynaklardan bulma, anlama ve akademik bir yöntemle değerlendirme yeteneğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Ders boyunca öğrenciler, Hadis Usûlü kitaplarından örnek metinler hakkında kapsamlı olarak bilgi ve anlayışa sahip olacaklardır. Ders sonunda öğrencilerin Hadisle ilgili temel kavramları tanıması, konuyla ilgili problem çözme becerilerini geliştirmesi beklenmektedir. Ders boyunca kullanılacak ders kitabı:

el-Kütübü't-Tis'a ve Şurûhuhâ, Çağrı Yay. İstanbul 1981-1992.

İslam Tarihi II

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 4

Bu dersin amacı öğrencilere Abbasiler dönemi ve Abbasiler sonrası dönemlerde oluşan devletlerin kültür ve medeniyetleri hakkında bilgi vermektir. Ders boyunca öğrencilere Abbasiler devletinin kuruluşu, Mihne Dönemi olayları, Büyük Selçuklular Dönemi, Türkiye Selçuklular Dönemi, Eyyubiler, Memlukler, Osmanlı tarihi hakkında bilgi ve anlayış kazanacaktır. Öğrenciler ders sonunda konuyla ilgili sorunları tanıma ve tartışmaları analiz edebilme becerisi kazanır. Alanla ilgili dönemleri ve temel kavramları açıklayabilir. Bu derste kullanılacak başlıca ders kitapları şunlardır:

Ders Kitabı:

Sabri Hizmetli, *İslam Tarihi*, Ankara, 1999.

M. Asım Köksal, *İslam Tarihi*, İstanbul, 1981. Hüseyin

Algül, *İslam Tarihi*, İstanbul, ts.

Zekeriyya Kitapçı, *İslam Tarihi*, Konya ts.

Türkiye’de Dini Akımlar

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 4

Bu dersin amacı öğrencilere Türkiye’de siyasi- dini akımların tarihsel, siyasi, dini, kökenleri hakkında bilgi vermek ve Müslüman toplumlardaki olumlu ve olumsuz etkileri hakkında anlayış kazandırmaktır. Ders boyunca öğrenciler entelektüel akımlar, şiddet yanlıları, tasavvufi/mistik akımlar, pasif direnişçi akımlar. Günümüz İslam dünyasındaki dini akımların ortak özellikleri. Yenileşme hareketleri ve İslam dünyasındaki yenilikçi hareketler hakkında bilgi sahibi olacaklardır. Öğrencilerden ders sonunda konu ile ilgili eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmesi beklenmektedir.

VIII. YARIYIL DERS LİSTESİ

Kur'an-ı Kerim IV

T – U – K AKTS

(2 – 0 - 2) 5

İsra Suresi-Kehf suresi, Meryem Suresi, Tâhâ suresi ve Enbiya surelerinin tecvid kaide ve kurallarına göre okutulması sağlanacak. Muayyen ayetlerin mealleri kavratılacak, Fetih Suresi, Hucurat Suresi, Rahman Suresi, ezberletilecek Türkçe anlamları kavratılacak, İhtiyaca binaen konuların tekrarı, Yüzünden ve ezbere okunurken uygulamalı olarak tatbikine önem verilmesi. Tilavet secdesi, Kur'an kıratında caiz olan usuller. Tahkik-Hadr-Tedvir, Kur'an-ı Kerimin yazı şekli imam Mushaflar, Kur'anın nokta ve harekelenmesi. Hurufu's-seba ve önemi, müteratir kıraatlar ve şazz kıratlar ve özellikleri.

Ders Kitabı:

Demirhan Ünlü, *Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi*, Ankara1993.

Nihat Temel, *Kur'an Kıraatında Vakf ve İbtida*, İstanbul 1991.

Celalettin Karakılıç, *Tecvid İlmi ve Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri* Ankara1977.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okuma Kaideleri* İstanbul 1996.

İsmail Karaçam, *Kur'an-ı Kerim'in Nuzülü ve Kıraatı*, İstanbul 1995.

Hadis Metinleri II

T – U – K AKTS

(4 – 0 - 4) 4

Bu ders İslâm dünyasında büyük kabul gören ve Kütüb-i sitte olarak meşhur olan eserlerin müelliflerinin yaşadığı coğrafya ve ilim hayatını tanıtmaya ve seçilen örnek hadis metinlerinden hareketle eserlerini hangi metotla yazdıklarını, eserlerinin diğerlerinden ayırt edici özelliklerini kavrayabilmeyi amaçlamaktadır. Ders boyunca öğrenciler, nasihmensuh, garîbü'l-hadis, müşkilü'l- hadis, muhtelefu'l-hadis, ilelü'l-hadis, mevzûâtü'l- hadis gibi hadis ilim dallarına ait literatürden örnek metinleri tanıma fırsatı edineceklerdir. Ders sonunda öğrenci hadis metinlerinin Türkçe'ye çevirisi konusunda tecrübe kazanır. Ayrıca Hz. Peygamberin sünnetinin bireysel ve toplumsal değerini kavrar. Bu derste kullanılan başlıca kaynak:

Ders Kitabı:

el-Kütübü't-Tis'a ve Şurûhuhâ, Çağrı Yay. İstanbul 1981-1992.

Tefsir Metinleri II

T – U – K AKTS

(4 – 0 - 4) 5

Bu dersin amacı, öğrencilere tefsir kitaplarından bazı surelerin ayetlerinden örnek tefsir metinleri okutarak öğrencilerin bu metinler hakkında temel bilgiler kazanmalarını sağlamaktır. Öğrenciler ders boyunca, Zemahşeri'nin "el-Keşşaf an Hakaiki't-Tenzil" tefsiri, Kurtubi'nin "el-Cami li Ahkami'l-Kur'an", Razi'nin "Mefatihü'l-Gayb" tefsiri, İbn Kesir'in "Tefsiru Kur'ani'l-Azim", Ebu's-Suud'un "İrşadu Akli's-Selim" tefsiri, gibi tefsir kitaplarından bölümler okuyacaklar ve böylece Kur'an'ın insan, aile ve topluma bakışı hakkında kapsamlı bir bakış açısına sahip olacaklardır. Öğrenciler ders sonunda tefsir metinlerini okuyabilir, anlayabilir ve değerlendirebilmektedir. Derste kullanılacak başlıca kaynaklar:

Ders Kitabı:

Zemahşeri, *el-Keşşaf an Hakaiki't-Tenzil*, Mektebetu Ubeykan, Riyad, 1998.
Kurtubi, *el-Cami li Ahkami'l-Kur'an*, Müessesetü'r-Risale, Beyrut, 2006.
er-Razi, *Mefatihü'l-Gayb*, Dâru'l-Fikr, Beyrut, 1981.
İbn Kesir, *Tefsiru Kur'ani'l-Azim*, Müessesetü Kurtuba, Kâhire, 2000.
Ebu's-Suud, *İrşadu Akli's-Selim*, Dâru İhyai't-Turasi'l-Arabi, Beyrut, ts.

Din Felsefesi

T – U – K   **AKTS**
(2 – 0 - 2)   **4**

Bu dersin amacı öğrencilere din felsefesinin mahiyetini kavramaları ve alandaki temel tartışmaları tanımalarını sağlamaktır. Öğrenciler, din felsefesinin genel mahiyeti hakkındaki tartışmalar, din felsefesinin temel problemleri hakkında teorik bilgiye sahip olur. Ders boyunca öğrenciler, Tanrı tasavvurları, din-bilim, din-ahlak, din-sanat ilişkisi, din dili ve Tanrı hakkında konuşmanın imkanı, Tanrı'nın varlığı lehinde ve aleyhinde öne sürülen argümanlar hakkında bilgi sahibi olur. Öğrencilerin ders sonunda din felsefesiyle ilgili eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmesi, alanla ilgili temel kavramları ve teorileri açıklayabilmesi beklenmektedir. Derste kullanılan başlıca kaynaklar:

Ders Kitabı:

Mehmet Aydın, *Din Felsefesi*, Ankara, 1994.
Mehmet Bayraktar, *Din Felsefesine Giriş*, Ankara, 1997.

Tasavvuf

T – U – K   **AKTS**
(2 – 0 - 2)   **4**

Bu dersin amacı öğrencilere, tasavvufun mahiyetini ve kaynağı hakkında temel bilgiler vermektir. Ders boyunca öğrenciler, tasavvufun kaynağı ve tanımları, tasavvufun tarihsel seyri, zühd, tasavvuf ve tarikatlar döneminde ortaya çıkan zühd, sabır, zikir, tefekkür, marifet, fena-beka, tevekkül, ihlâs vb. bazı kavramlar üzerinde düşünme fırsatı bulacaklardır. Ayrıca öğrenci, tasavvuf felsefesi bağlamında sufilerin varlık, tevhid, insan ve bilgi anlayışları, vahdet-i vücud ve vahdet-i şühud düşüncesi gibi temel kavramları ve teorileri açıklayabilecektir. Derste kullanılan başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Mahir İz, *Tasavvuf*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 1997.
Toshihiko Izutsu, *İslam'da Varlık Düşüncesi*, ter.İbrahim Kalın, İnsan yay,
İstanbul 1995.
Hasan Kamil Yılmaz, *Tasavvuf ve Tarikatlar*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1997.

Dinler Tarihi

T - U - K   **AKTS**
(2 - 0 - 2)   **4**

Bu dersin amacı öğrencilere Sabiilik, Mecusilik, Hinduizm, Budizm, Caynizm, Sih Dini, Konfüçyüsçülük, Taoizm, Şintoizm ve geleneksel Türk inançlarının kısa tarihçeleri, genel özellikleri, ilkeleri, inanç, ibadet ve dini kurumları, mezhepleri hakkında bilgi vermektir. Öğrenciler dinlerin temel kavramlarını ve iddialarını açıklayabileceklerdir. Ders sonunda öğrencilerden dinler tarihi alanındaki güncel

sorunları ve tartışmaları tanıyabilmesi ve analiz edebilmesi beklenmektedir. Aynı zamanda öğrencilerden dünyada mevcut olan milli ve evrensel dinlerin temel özelliklerini belirlemesi ve aralarında karşılaştırma yapabilmesi beklenmektedir. Derste kullanılacak başlıca kaynaklar şunlardır:

Ders Kitabı:

Ünver Günay-Harun Güngör, *Başlangıçtan Günümüze Türklerin Dinî Tarihi*, Ankara,1997.

Abdurrahman Küçük-Günay Tümer, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara, 2002.

Dini Gruplar Sosyolojisi

T – U – K   AKTS

(2 – 0 - 2)   4

Dini Gruplar Sosyolojisinin konusu; toplumsal yapı, toplumsal gruplar, dini grup ve cemaatler, doğal dini gruplar, sırf dini gruplar, gizli cemiyetler, sır cemiyetleri, zuhd ve takva grupları, tarikatlar, dini gruplarda toplumsal değişme, modernizm, sekülerizm, fundamentalizm, dindarlık tipolojileri (Gabriel Le Bros), dindarlık boyutları (Glock ve Stark), din adamları, Diyanet İşleri Başkanlığı ve din görevlileri, din görevlilerinin dini gruplara bakışı, dini grupların din görevlilerine bakışı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve din bürokrasisi, kaynaştıran ve ayırtıran bir vaka olarak din vb.